

पदस्तोमः ७० पदस्थितः स्तोमः । पदमध्यपठिते निरर्थके
गद्गभेदे गानशब्दे २५७२७० इत्यम् । 'उतायां राजनि०
पदाङ्गी स्त्री पदं हंसपदमिवाङ्गं यस्याः ङीप् । हंसपदी-
पदाजि ७० पादेन अजति गच्छति अज-ङ्ण । "पादस्य
पदाज्यतीति" निर्देशात् व्यभावः पादस्य पद इत्यादेशः ।
पादेन गन्तरि पदानौ अमरः ।

पदात् त्रि० पादेनातति क्त-अच् । पदातौ शब्दरत्ना० ।
पदाति ७० पादेन अतति गच्छति उपपदि क्त-ङ्ण पदा-
देशः । पादेन गन्तरि (पेयादा) अमरः । स्त्रार्थे क ।
पदातिक तत्त्वार्थे शब्दर० ।

पदावविट् ७० पदादिं न वेत्ति विट्-किप् इत० । पदावु-
च्चारणानभिघ्ने क्षालगच्छे अपहृष्टवज्जाले चारा० ।

पदानुशासन न० पदानुशेषिष्यन्तेऽनेन अनु+शास-करणे
ल्युट् । शब्दानुशासने व्याकरणे मेदि० ।

पदानुस्वार ७० सामभेदे आद्यायन० इ २ १

पदान्त ७० इत० । पदावसाने

पदान्तर न० अन्यत् पदम् मन्० स० । इकपदभिन्ने
अन्यमिन् । उपदे २ स्थानान्तरे च । [लिकेच मेदि० ।

पदार ७० पदात् कच्छति अ-अच् ५ त० । पदधूनी २ पदा-
पदार्थ ७० इत० । शब्दानभिघ्ने इत्यादौ । पदाधौ च दर्शन-
भेदेन नानाविधाः तत्तद्दर्शनमतप्रदर्शने उक्ता यथा
शेषेपिकायां इत्यादयः षट्, सप्त वा, नैयायिकमते प्रमा-
णादयः षोडश, संख्यानां प्रकत्यादयः पञ्चविंशतिः,
यातञ्जानां सेशराः प्रकत्यादयः पञ्चविंशतिः । वेदा-
न्तिनाम् चिद्विद्यान्तौ द्वौ विद्वेभं बोध्यम् ।

पदालिक ७० पदस्य चरणस्यालिकश्चिद्वि । चरणोपरिभागे
पदासन इत० । पादपीठे हेमच० ।

पदि ७० पद्यते पद-कर्मणि इन् । गन्त्ये निरु० "पदिगन्तु-
र्भवति यत् पद्यते" निरु० ५ १८ "पदिगन्तुर्विनाति"
अ० १ २५ २ । [चारिणि स्त्रियां पिप्वात् ङीप् ।

पदिक त्रि० पादेन चरति पर्या० ङन् पदादेशश्च । पाद-
पदिन्याय ७० जैमि० १।१।१८ स्त्रोक्ते न्यायभेदे ।

पदिहोम ७० पदिपादस्थाने होमः अरुक्च० । पदि जुहोति
वर्जनि जुहोतीति श्रुतिविहितहोमभेदे तत्र पादस्य
हस्तिनएव पादाः "सर्वे पदो हस्तिपदे निमग्नाः
इत्युक्तेः । [पादेनोपहते ।

पदोपहत त्रि० पादेन उपहतः पादस्य पद इत्यादेशः ।

पद्म त्रि० पद्म्यां गच्छति गम-ङ् इत० । पद्म्यां गन्तरि पदातौ

अमरः । पादगच्छेन समसो ह्यदन्तपदादेशे पदग इत्येव ।

पद्मोष ७० इत० वा पदादेशः । पादशब्दे । एवं शब्दमित्र-
योरपि वा पदादेशे पञ्चशब्दपञ्चमशब्दौ पादशब्दाद्यर्थे
पक्षे पादचोष पादशब्द पादमित्र तत्तदर्थे ।

पद्मति(ती) स्त्री पादेन हन्यते मन्यते हन-गतौ आधारे
क्तिन् पदादेशः वा ङीप् । १ पथि २ पङ्क्तौ च मेदि० ।
३ पन्थस्य निष्कृष्टार्थबोधके मन्यभेदे हेमच० । ४ उपनाम-
भेदे स च मूढस्य वस्तुबोधादिः । "गूढाणां नामकरणे
वस्तुबोधमित्रादिरूपपद्मति युक्तनामत्वम्" उद्गा० रघु० ।

पद्मि न० पादस्य हिमं पदादेशः । पादभीतस्मिन् ।

पद्म न० पद-मन् । १ कमले २ गजस्रपादस्थे विन्दुस्रुताये
कमलाकारेण सैन्यादिरभिनिवेशनरूपे श्व्यूहभेदे ३ नि-
धिभेदे "स्रुवृद्धमज्ज"मिति पद्मपर्यायाजनाम्नोक्तायां
५ दशार्बुदसंख्यायां इतत्संख्यातेषु ७५ प्रकारमूले ऽसीसके
धातौ टशरीरस्थे गाडीचक्रभेदे च मेदि० । १० पद्मका-
योधधौ धरणिः । देहस्य पद्मानि च चक्रत्वेन प्रसिद्धानि
तानि च चक्रशब्दे २८८५ दर्शितानि । कसले पु० न०
अमरे स्थितं तत्वाद्य पुंस्त्वमप्युक्तदोषयुक्तमित्याहङ्गा-
रिकाः । १।दाशरथी १२ नागभेदे पु० धरणिः । १३ जिन-
चक्रवर्त्तिभेदे पु० हेम० । १४ रतिवत्त्वभेदे पु० "हस्ताभ्याश्च
समालिङ्ग्य नारी पद्मासुनोपरि । रमेद्गुणान् समाकलय
वन्दोऽयं पद्मसंज्ञकः" रतिस० ।

पद्मक न० पद्ममिव कायति कै-क । १ गजस्रपादस्थे पुष्पा-
कारे विन्दुस्रुते अमरः । २ पद्मकाष्ठे मेदि० । शकुन्तो-
पधौ राजनि० स्त्रार्थे क । ३ पद्मशब्दार्थं च पद्मकाष्ठ-
शुभाः भावतः उक्ता यथा "पद्मकं तुषरं तित्तं शीतलं
वातलं सुषु । वीर्यपदाहविस्फोटकृच्छ्रोश्चास्तिपित्तहृत् ।
गर्भसंस्पर्शानं हृत् वमित्रण्डनाप्रणुत्" [रघोऽप्यत्र ।

पद्मकर ७० पद्मं करोऽस्य । पद्महस्ते विष्णो पद्महस्ता-
पद्मकन्द ७० इत० । कमलकन्दे गालुके "गालुकं शीतलं
हृत् पित्तदाहान्नसृष्टं शुभ । दुर्जरं स्वादापाकश्च तन्मया-
निलकण्ठपदम् । संपादि सधुरं हृत् पिशाचहृत्पि
तदुष्णम्" भावप्र० ।

पद्मकाव्यद्युत न० "पद्मकाव्यतन्निम्बानां धान्यचन्दनयोः
एचेत् । कलके काये च हृदिपथः प्रस्यं हृदिनिवार-
णम् । तस्याऽरुचि शसनं दाहज्वरहरं परम्" चक्र-
दत्तोक्ते पञ्चतन्त्रे

पद्मकाष्ठ न० पद्ममिव सुगन्धि काष्ठमस्य । शोषभिमदे राजनि०